

Şifalı gıdalar, gıda takviyeleri

6. Hafta

Doç.Dr.Müge Kılıçarslan

Bitkisel İlaç ??

Sağlık için kullanılan bitkilerin sayısı eski çağlardan beri devamlı artış göstermektedir.

- Mezopotamya medeniyetinde 250,
- Greklerde 600,
- İslam medeniyetlerinde 4000 civarında bitkinin tedavi alanında kullanıldığı bilinmektedir.
- 19. asrın başlarında 80 000 ile 100 000 bitkinin tedavi edici ve koruyucu olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Bitkilerin sağlık için kullanımları

1. Şifalı gıdalar,
2. Gıda takviyeleri,
3. Bitkilerin ilaç gibi kullanımı
4. Bitkisel İlaçlar

1. Şifalı gıdalar

Bazı hastalıklardan korunma amacıyla, geleneksel alışkanlıklarla kullanılır.

Senede 1-2 kez ısırgan otu tüketimi (çay, börek-çörek içi kullanım ..vs), portakal ve greyfurt tüketimi ile gribe karşı dirençli olmayı düşünme gibi kullanımlar şifalı gıda kullanımı grubuna girer.

2. Gıda takviyeleri (gıda desteği)

Nutrasötikler olarak adlandırılır. Genelde Amerikalıların, bazı mineral ve vitamin eksikliğinde gıda takviyesi kullanımıyla başlayan bir uygulamadır.

Vitamin, bazı elementler, bazı amino asitler, bazı bitki ekstralarını ilaç dozlarının altındaki miktarlarda taşıyan ürünler nutrasötikler olarak tanımlanır.

Gıda desteği grubundaki ürünler Türkiye'de Tarım Bakanlığı'nın izniyle piyasaya sürülür.

3. Bitkilerin ilaç yerine kullanımları (halk ilacı)

Çevrede yetişen bitkilerin atalardan gelen bilgi ve gelenekle hazırlanarak ilaç gibi kullanımlarıdır.

Halk ilaçları ileride formüle edilerek ilaç haline dönüştürülebilecek ancak bu hali ile sadece özellikle de ilaca ulaşılması zor olan bölgelerde başvurulan bir tedavi şeklidir.

4. Bitkisel ilaç

En basit şekli ile bitkisel drog veya karışımlarını, olduğu gibi veya değişik preparatları halinde etkili kısım olarak taşıyan bitmiş, etiketlenmiş tıbbi ürünler veya müstahzarlardır.

Bu tanımlama WHO'nun 1991 de bitkisel ilaçların standardizasyonu toplantısında yapmış olduğu bir tanımlamadır.

Bitkisel ilaçların da diğer sentetik hammaddelerle üretilen ilaçlarda olduğu gibi **emniyetli, etkin ve kaliteli** olması istenir. Bu ilaçlarda da diğerlerinde yapılan kontrollerin yapılması gerekir

Türkiye ve Bitkisel İlaç

- Türkiye'de de
- 6 Ekim 2010 Resmi gazete 27721 sayılı yazı ile
- "Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler Yönetmeliği" yayınlanmıştır.

Bitkisel drog

Kullanılan tıbbi bitkilerin binominal sisteme göre verilmiş botanik adı, cinsi, tür, varyete, otörü ve kullanılan bitki kısmının bilimsel adı ile beraber verilmek üzere işlem görmemiş halde çoğunlukla kurutulmuş, bazen taze, bütün, parçalanmış veya kesilmiş bitkileri veya bitki parçalarını, algleri mantarları, likenleri ve özel bir işleme tabi tutulmamış bazı eksudatları ifade eder.

Bitkisel preparat

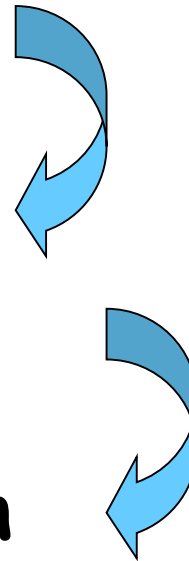
Bitkisel drogların ekstraksiyon, distilasyon, sıkma, fraksiyonlama, saflaştırma, yoğunlaştırma ya da fermantasyon gibi işlemlere tabi tutulmaları sonucunda elde edilmiş olan ufalanmış veya toz edilmiş bitkilerin drogları, tentürleri, ekstreleri, uçucu yağları, öz suları ve işlenmiş eksudatlar halindeki preparatlardır.

Bitkisel tıbbi ürün

Etkin madde olarak yalnızca bir veya birden fazla bitkisel drogu, bitkisel preparatı veya bu bitkisel preparatlardan bir veya bir kaçının yer aldığı karışımları ihtiva eden tıbbi ürünü ifade eder.

-
- **Bitkisel drog**
 - **Bitkisel preparat**
 - **Bitkisel tıbbi ürün**

-
- **Drog:** Doğal kaynaklı ilaç hammaddesi
 - **Etkin madde:** Geleneksel bitkisel tıbbi ürünlerde kullanılan farmakolojik aktivitesi olan bitkisel drog ve bitkisel preparatları ifade eder.